

Тема: Санітарно-протиепідемічний режим, його мета, засоби забезпечення

Санітарно-протиепідемічний режим – це комплекс організаційних, санітарно-профілактичних, гігієнічних та протиепідемічних заходів, які направлені на попередження внутрішньо лікарняної інфекції. Санітарно-протиепідемічний режим включає вимоги до санітарного стану території, на якій розміщена лікарня, внутрішнього обладнання лікарні, освітлення, опалення, вентиляції, санітарного стану приміщень. Внутрішньо-лікарняна інфекція – це будь-яке інфекційне захворювання, яке поразив хворого в результаті його поступлення в лікарню або звернення за лікувальною допомогою, або інфекційне захворювання співробітника внаслідок його роботи в цьому закладі.

Внутрішньо-лікарняні інфекції є актуальною проблемою охорони здоров'я як в медичному, так і в соціальному і економічному аспектах. Вони можуть приводити до смерті, збільшують строки перебування пацієнтів в стаціонарі, відповідно збільшується вартість його лікування, приводять до інвалідності.

Серед факторів, які сприяють збільшенню розповсюдження внутрішньо-лікарняних інфекцій, необхідно відзначити наступні:

- впровадження нових (пошкоджуючи або проникаючих) діагностичних і лікувальних маніпуляцій;

- використання лікарських засобів, які пригнічують імунітет, або викликають привикання мікробів до антибіотиків;

- збільшення осіб похилого віку;

- збільшення ослаблених дітей, пацієнтів з невиліковними захворюваннями;

Способи передачі інфекції:

Контактний:

а. прямий (від джерела до господаря): педикульоз, сифіліс...

б. непрямий (через проміжний об'єкт: руки, предмети): кишкові інфекції: гепатит А, раневі інфекції....

Повітряно-крапельний: тбц, вітряна віспа....

Трансмісивний (при введенні ліків, крові, їжі, через живого переносника): гепатит В, А, малярія, ВІЛ-інфекція....

В лікувальному закладі існує багато потенційних причин джерела інфекції: пацієнти, персонал, відвідувачі, апаратура, інструменти, білизна і т.д. Хворі можуть бути інфіковані патогенними факторами як із зовнішнього середовища, так і своїми власними у випадку ослабленого імунітету.

З цією метою крім контролю за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог щодо приміщень, особистої гігієни важливо знати:

- своєчасне виявлення і санація носіїв патогенного стафілокока: один раз у квартал обов'язкове обстеження співробітників на носійство патогенного стафілокока у медпрацівників хірургічних відділень та пологового будинку, а при виникненні інфекції – по мірі необхідності;

- контроль за поступаючими ми хворими на виявлення в них педикульозу та протипедикульозної в них обробки (наказ № 410), теніозу, інфекційних захворювань, гепатиту тощо;

- заходи безпеки при СНІДі та протиепідемічний режим (наказ № 486), заходи профілактики зараження ВІЛ-інфекцією (наказ № 120);

- дотримання правил асептики і антисептики;

- достатня кількість дезінфікуючих розчинів, та їх ефективність;

- достатня професійна підготовка медперсоналу, і т.д.

Важливе значення у попередженні виникнення лікарняної інфекції має особиста гігієна медичного працівника.

Медичний працівник повинен бути зразком чистоти і акуратності. Він повинен дотримуватися правил особистої гігієни і гігієни одягу. Халат чистий, косинка (шапочка) закриває волосся. Халат повинен прикривати одяг, в ньому не виходити за межі лікарні. Тапочки шкіряні або гумові, зручні для санітарної обробки. Слідкувати за чистотою свого тіла (гігієнічний душ перед роботою, миття рук перед і після маніпуляцій, перед їдою, після відвідування туалету).

Профілактичні заходи спрямовані на попередження виникнення внутрішньо-лікарняної інфекції

1. Санітарно-гігієнічні

а. Режим провітрювання (кондиціонери, вентиляція, вентиляційні канали);

б. Прибирання (регулярність, використання дезінфікантів, дезінфекція притирального інвентаря);

в. Дезінфекція постільних речей (дезінфекційна камера);

г. Разові комплекти.

2. Розміщення хворих (бокси, ізолятори, мати з дитиною в пологових будинках).

3. Раціональна терапія (обґрунтована раціональна антибіотико терапія).

4. Протиепідемічний режим:

а. знезараження інструментарію (централізовані стерилізаційні);

б. безпечне харчування (контроль харчоблоку, пункту роздачі, раціональне збереження продуктів);

в. контроль здоров'я персоналу, хворих.

Дезінфекція (від французького слова дез - заперечення, і латинського – інфекція).

Це знищення в середовищі, що оточує людину, патогенних мікроорганізмів (бактерій, грибків, вірусів, найпростіших) їх переносників.

Мета дезінфекції – знищити збудника в середовищі, що оточує людину (в приміщенні, на предметах, на посуді, білизні, виділеннях і т.д.).

Розділи дезінфекції:

власне дезінфекція – знищення патогенних мікроорганізмів;

дезінфекція – знищення комах, переносників захворювань (мух, комарів, вошей...);

дератизація – знищення гризунів, переносників захворювань (мишей, щурів...);

стерилізація – знищення всіх мікроорганізмів;

Є два види дезінфекції:

Вогнищева:

а. поточна (текуча), яка проводиться у вогнищі інфекції в присутності хворого або бацилоносія.

Мета її: негайне знищення збудника інфекції після його виведення з організму хворого чи носія з метою запобігання розсіювання збудника в навколишньому середовищі.

б. заключна дезінфекція проводиться у вогнищі інфекції після ізоляції хворого чи бацилоносія.

Її мета: повне знезаражування об'єктів, які могли бути заражені збудником інфекції.

Профілактична проводиться постійно, незалежно від наявності джерела інфекційного захворювання. Її мета: запобігти виникненню і поширенню інфекційного захворювання та накопичення збудника захворювання в навколишньому середовищі.

Методи дезінфекції:

При проведенні дезінфекції користуються двома основними методами: фізичним і хімічним.

Можна ще виділити третій метод – комбінований, при якому фізичні і хімічні методи знезаражування застосовуються одночасно (напр.. прання білизни в гарячій воді з милом).

Фізичні методи дезінфекції проводять за допомогою механічних, термічних та променевих засобів.

-Механічні засоби забезпечують видалення, але не знищення мікроорганізмів. Це чищення, протирання, миття, прання, витрушування, підмітання, провітрювання. При використуванні пилотягів видаляється до 98% мікроорганізмів. Вентиляція ефективна досить, коли її тривалість не менша, ніж 30-60 хв.

-Термічні засоби ґрунтуються на застосуванні високих та низьких температур, а саме: гаряче повітря, водяна пара, кип'ятіння, пастеризація, спалювання, пропалювання, заморожування, висушування. Прасування білизни є дезінфікуючим засобом, але він діє в основному поверхнево. Замороження не спричинює загибелі мікроорганізмів, а приводить із часом до зменшення їх кількості.

Висушування тривалий час приводить до загибелі великої кількості мікробів.

-Променеві засоби знезаражування – це застосування сонячного світла, ультрафіолетових променів, радіоактивного випромінювання. Прямі сонячні промені згубно діють на багатьох збудників інфекційних захворювань. Проте цей метод залежить від пори року, погоди і він використовується, як допоміжний.

Ультрафіолетове опромінювання використовують для знезараження повітря в операційних, процедурних тощо. Для цього використовують бактерицидні лампи.

Радіоактивне опромінювання згубно діє на всі види мікроорганізмів та їх спори. Найчастіше іонізуючим випромінюванням у заводських умовах стерилізують інструмент для одноразового використання. В деяких випадках для дезінфекції використовують ультразвук.

Хімічні методи дезинфекції знайшли широке застосування в практиці. В основі їх лежить використання різних хімічних речовин, які вбивають мікроорганізми. Хімічні речовини мають різну дію на мікроорганізми:

- бактерицидну – здатність вбивати бактерії;
- бактеріостатичну – пригнічують їх життєдіяльність;
- віруліцидну – здатність вбивати віруси;
- фунгіцидну – здатність вбивати грибки;

Серед хімічних дезинфікуючих засобів виділяють засоби м'якої дезинфекції, які використовують для дезинфекції шкіри рук, одягу, білизни і засоби сильної дезинфекції, які використовують для знезараження дуже забруднених матеріалів (випорожнень, взуття, туалетів тощо).

До хімічних дезинфікуючих засобів належать:

Хлор і його сполуки (р-ни хлорного вапна, хлорантоїн, дезактин, ...)

галогени (йод, йодонат, р-ни Люголя....)

окисники (перекис водню, перманганат калію....)

феноли (фенол, лізол)

спирти (етиловий, метиловий)

альдегіди (формалін, формальдегід)

кислоти, луги, барвники, солі важких металів та інші.

Антисептика – комплекс заходів, які спрямовані на знищення мікробів в рані, в патологічному вогнищі або організмі в цілому.

Розрізняють фізичні, механічні, хімічні та біологічні методи антисептики.

Фізичні методи: їх суть полягає в створенні в рані несприятливих умов для розвитку бактерій і всмоктування токсинів та продуктів розпаду. Це забезпечується зовнішнім дренажуванням інфікованої рани тампонами, дренажами а також висушування ран за допомогою світлових та теплових процедур (опромінення соллюксом, кварцом).

Механічні методи включають прийоми, які спрямовані на якнайшвидше (в перші години) видалення з рани некротичних тканин, згустків крові, сторонніх тіл а разом з ними мікроорганізмів, що потрапили в рану (туалет рани).

Хімічні методи забезпечують знищення мікробів у рані аз допомогою різних антисептичних засобів. Антисептичні засоби мають бути бактерицидними або бактеріостатичними і не завдавати шкоди тканинам.

Біологічні методи антисептики спрямовані на підвищення захисних сил організму і створення несприятливих умов для розвитку мікроорганізмів. До біологічних засобів належать: антибіотики, ферменти, імунні сироватки.

Література:

М.Г. Шевчук “Сестринська справа” ст.. 26-34, 40-46, 54-64.

Пасечко “Основи сестринської справи” ст.

Журнал довідник головної медсестри